

พัฒนาการภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในประเทศไทย

จิรศุภา ปล่องทอง^{1*}

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
*oh_odet@hotmail.com

บทคัดย่อ

ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนกลุ่มชนในชุมชนให้ไปมาตามสังคมที่อยู่อาศัย ด้วยการเรียนรู้ความรู้นี้เดิมผสมผสานกับความเปลี่ยนแปลงแบบใหม่ การดำรงอยู่ของกลุ่มชนจึงจำเป็นต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสืบสาน ประเทศไทยมีการใช้ภาษาไทยมาตรฐานสำหรับเป็นภาษาราชการ และใช้ภาษาท้องถิ่นสำหรับใช้ในกลุ่มชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่นิยมเรียกตนเองว่า "ลาวขี้ครั้ง" หรือ "ลาวคั้ง" หรือ "ลาวครั้ง" เป็นกลุ่มชนกลุ่มน้อยที่อาศัยในแต่ละชุมชนกระจัดกระจายตามถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย โดยอพยพเข้ามาที่ประเทศไทยด้วยเหตุผลทางการเมืองและเป็นเชลยศึกสงคราม ปัจจุบันอาศัยอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย เช่น จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดอุทัยธานี เป็นต้น คนไทยเชื้อสายลาวครั้งที่อพยพเข้ามามีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย ประเพณี และพิธีกรรมความเชื่อต่าง ๆ โดยได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยเฉพาะภาษาที่ใช้ คือภาษาลาวครั้ง นักภาษาศาสตร์ได้จัดอยู่ในตระกูลภาษาไท-กะได มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ ภาษาพูด ที่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงสูงคล้ายกับภาษาลาวในแถบภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เช่น แขวงหลวงพระบาง และแขวงไชยะบุรี นอกจากนี้ยังคล้ายคลึงกับภาษานครไทย ภาษาที่พูดในอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก แต่จะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ลักษณะเด่นของภาษาลาวครั้งที่แตกต่างกันจากภาษาลาวกลุ่มอื่น ๆ คือนอกจากลักษณะทางเสียงแล้ว คำลงท้าย ก็เป็นเอกลักษณ์ทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งด้วยเช่นกัน แม้มีการสัมผัสใกล้ชิดกับภาษาไทยมาตรฐานในปัจจุบันแต่ภาษาท้องถิ่นลาวครั้งก็ยังคงดำรงอยู่เพื่อทำหน้าที่ในการสืบสานความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งสืบไป

คำสำคัญ: ภาษาลาวครั้ง, กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง, พัฒนาการภาษา

Language Development of Lao Krang Ethnic Group in Thailand

JIRASUPA PLONGTHONG^{1,*}

Education in Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Nakhon Pathom Rajabhat University

email: oh_odet@hotmail.com

Abstract

Language is an integral part of culture responsible for developing the community in accordance with the housing society by learning original knowledge combined with new changes. The existence of the people is necessary to use language as a tool to carry on. Thailand uses the standard Thai language for being the official language and use local language for Tai dialects and minorities. Lao Krang or Lao Krang often called themselves as Laos Krang or Lac is a minority group living in each community scattered throughout different regions throughout Thailand. Thereafter, migrated to Thailand the reasons of the politic and prisoners of war. Currently, they have been living in the central region of Thailand such as Nakhon Pathom, Suphanburi, Chainat, Uthai Thani, and etc. Thai people of Laos Krang immigrants had their unique culture including language, dress code, tradition and various rituals and beliefs which have been carried on for a long time, especially the language – Laos Krang language. The linguists have organized the Laos Krang language in Tai-Kadai language. For the specific characteristic of Laos Krang that could be immediately divided was the spoken language which had high intonation marks similar to Laos language in northern and northeastern regions of the Laos People's Democratic Republic such as Luang Prabang and Xaignabouli. Furthermore, it also resembled Nakhon Thai language, the spoken language in Nakhon Thai district, Phitsanulok province. The dominant feature of Laos Krang language which was different from other group of Laos languages was that, in addition to the sound characteristic, the closing words were also the ethnic identity of Laos Krang. Although there is a close contact with the standard Thai language at present but the Lao Khrang language still exists to carry on the duty of inheriting the Lao Khrang ethnic group

Keywords: Lao Khrang language, Lao Krang Ethnic Group, Language Development

1. บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารของคนในสังคม โดยการเลือกใช้ภาษาขึ้นอยู่กับบริบทและสถานการณ์ ภาษาทุกภาษามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทราบเท่าที่สังคมยังคงดำเนินไป การเปลี่ยนแปลงของภาษาสะท้อนให้เห็นร่องรอยของอดีต ความเป็นไปในปัจจุบัน และความคิดสร้างสรรค์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เอกลักษณ์ที่บอกเล่าและแสดงให้เห็นถึงความเป็นชนชาตินั้นก็คือภาษา โดยการถ่ายทอดภาษานั้นมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งภาษาพูดเป็นภาษาที่แท้จริงของมนุษย์ มนุษย์จึงใช้ภาษาพูดเป็นสื่อกลางสำหรับการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ส่วนภาษาเขียนเป็นสัญลักษณ์ที่แต่ละสังคมสร้างขึ้นมาเพื่อใช้บันทึกเรื่องราวเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อไม่ให้เรื่องราวต่าง ๆ หายไป และสามารถถ่ายทอดไปยังคนรุ่นหลังได้ บางสังคมมีเพียงภาษาพูด หรือบางสังคมมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ในประเทศไทยใช้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาสำหรับติดต่อทางราชการ นอกจากนี้ยังมีภาษาท้องถิ่นสำหรับสื่อสารเฉพาะกลุ่ม โดยแบ่งเป็นภาษาไทยถิ่น เช่น ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นใต้ เป็นต้น และภาษาชนกลุ่มน้อยสำหรับใช้สื่อสารเฉพาะในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ภาษาลาวครั้ง ภาษาไทยวน ภาษาลาวพวน เป็นต้น

ประเทศไทยมีการติดต่อกับนานาอารยประเทศ จึงทำให้มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนา ส่งผลให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ที่เป็นปัจจัยในการสร้างความเจริญและหลอมรวมจนกลายเป็นชาติที่มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ความหลากหลายก่อให้เกิดการปรับตัว ทั้งในระดับชุมชนขนาดเล็ก หรือสังคมขนาดใหญ่ล้วนต้องปรับตัวเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การปรับตัวในแต่ละสังคมนั้นเพื่อเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นโดยยังสามารถธำรงเอกลักษณ์ไว้ให้คงอยู่ไม่เสื่อมสลายไป

ลาวคั่ง ลาวคั้ง หรือลาวซี้คั้งนั้น เป็นชื่อของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย ซึ่งรวมตัวกันเป็นชุมชนอาศัยกระจุกกระจายในถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยมากอาศัยอยู่ทางภาคกลาง เช่น จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดอุทัยธานี เป็นต้น แม้จะเป็นกลุ่มชนกลุ่มน้อย แต่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวคั้งนั้นมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ได้แก่ ภาษา ภูมิปัญญา การแต่งกาย ประเพณี และพิธีกรรมความเชื่อต่าง ๆ โดยได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยเฉพาะภาษาที่ใช้ คือภาษาลาวคั้ง ซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นชนกลุ่มน้อยที่มีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นในเรื่องของน้ำเสียงใน ภาษาพูด และคำลงท้าย การที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวคั้งยังคงสื่อสารกันด้วยภาษาลาวคั้งในกลุ่มชนนั้นสะท้อนให้เห็นถึงความเหนียวแน่นในชุมชนที่ธำรงรักษาวัฒนธรรมให้สืบทอดต่อมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะภาษานั้นแม้จะได้รับอิทธิพลของ ภาษาไทยมาตรฐานเข้ามาแทรกแซงก็ยังคงสามารถปรับตัวเพื่อธำรงเอกลักษณ์ให้คงอยู่และยังคงใช้ภาษาลาวคั้งติดต่อกันใน ชุมชน รวมไปถึงใช้ภาษาประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ สืบมา

พัฒนาการภาษากลุ่มชาติพันธุ์ลาวคั้งในประเทศไทยเป็นบทความทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจะ สะท้อนการ ปรับตัวในการใช้ภาษาลาวคั้งในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ลาวคั้ง การผสมผสานการใช้ภาษาไทยมาตรฐานกับการใช้ภาษาลาวคั้ง สำหรับสื่อสารในประเทศไทย ตลอดจนอิทธิพลการแทรกแซงทางภาษาไทยส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของภาษาลาวคั้งและ การธำรงอยู่ของภาษาลาวคั้งอย่างไร

2. กลุ่มชาติพันธุ์ลาวคั้งในประเทศไทย

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวคั้งนั้นแต่เดิมไม่ได้มีถิ่นฐานอยู่ที่ประเทศไทย แต่เกิดจากการอพยพโยกย้ายมายังประเทศไทยจึง เกิดเป็นกลุ่มคนอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชนตั้งรกรากกระจุกกระจายไปยังถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะบริเวณภาคกลาง ของประเทศเป็นภูมิภาคที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวคั้งตั้งรกรากอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ดังที่ อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์พัฒนา (2560, หน้า 109) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวคั้งไว้ว่าชาติพันธุ์ “ไทคั้ง” หรือที่เรียกกันว่า “ลาวคั้ง” มี ประวัติการถูกกวาดต้อนมาพร้อมกลุ่มลาวอื่น ๆ จากหลวงพระบางและเวียงจันทน์ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สืบเชื้อสายบรรพบุรุษซึ่งเคยอาศัยอยู่ทางตอนบนของลำน้ำโขง คือ เป็น “ลาว” แห่งอาณาจักรศรีสัตนาคนหุต โดยมีผู้ สันนิษฐานว่าเป็นบริเวณเทือกเขาภูมิ่ง ชาวลาวคั้งถูกกวาดต้อนเข้าประเทศไทยด้วยเหตุผลทางสงครามแต่ปลายสมัยกรุงธนบุรี จนถึงสมัยรัชกาลที่ 3 มาอยู่บริเวณเมืองหลวงภาคกลาง

สมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ (2554, หน้า 102) ได้กล่าวถึงการอพยพของกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ว่าหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรทำให้ทราบว่าได้ปรากฏกลุ่มชนที่มีเชื้อสายลาวเข้ามาอยู่บริเวณในภาคกลางของประเทศไทยส่วนใหญ่ถูกกวาดต้อนครอบครัวมาเป็นเชลยในช่วงสงครามระหว่างไทยและลาวในสมัยกรุงธนบุรีจนถึงสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ลาวคั้งที่อยู่ในประเทศไทยมาจากเมืองคัลัง (คั้ง) ในแขวงหลวงพระบาง ในปลายสมัยรัชกาลที่ 2 และ ต้นรัชกาลที่ 3 ตามเส้นทางสายแม่น้ำเหือง (แม่น้ำเหือง) ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้าสู่ประเทศไทย จากจังหวัดเลย ลงมายังสุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร กำแพงเพชร และนครปฐม นอกจากนี้ชาวลาวคั้งยังได้อพยพเคลื่อนย้ายไป ยังพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ชาวลาวคั้งที่อาศัยในเขตอำเภออุทอง อำเภอเดิมบางนางบวช และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็น กลุ่มลาวคั้งที่อพยพมาจากบ้านลำเหย ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม นอกจากนี้จังหวัดสุพรรณบุรี ยังมีการ อพยพของชาวลาวคั้งไปอยู่ที่อำเภอเลาขวัญ อำเภอพนมทวน และอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท และอำเภอบ้านไร่ อำเภอกัทพัตน์ จังหวัดอุทัยธานี

ลาวคั้งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันว่า ลาวซี้คั้ง ลาวคั้ง หรือลาวคั้ง ที่มาของคำว่า “คั้งหรือคั้ง” มีข้อสันนิษฐาน 3 ประการ คือ ประการแรก สันนิษฐานว่ามาจากคำว่า “ภูมิ่ง หรือ ภูคั้ง” ซึ่งเป็นชื่อภูเขาที่มีลักษณะคล้ายระฆังอยู่ทางภาค ตะวันออกเฉียงเหนือของหลวงพระบางในประเทศลาวซึ่งเป็นถิ่นฐานเดิมของลาวคั้ง ประการที่สอง “คั้งหรือซี้คั้ง” คือ ครั่งที่ ใช้ฉนีกตรา และมาออกเสียงว่า “คั้ง” ในภาษาลาวคั้งเพราะในภาษานี้ไม่มีเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ข้อสันนิษฐานประการที่

สาม คือ ลาวครั้งนิยมเลี้ยงครั้งและใช้ครั้งย้อมผ้า จึงใช้ครั้งเป็นของส่งส่วยให้กับรัฐบาลไทย จึงได้ชื่อว่าลาวซี้ครั้ง นอกจากนี้ชื่อที่กล่าวไปแล้วนั้น ลาวครั้งยังมีชื่ออื่นแตกต่างกันออกไปตามท้องที่ เช่น “ลาวเต่าเหลือง” เป็นชื่อเรียกลาวครั้งที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ ชื่อนี้มีที่มาว่าชาวลาวครั้งที่จังหวัดนี้อาศัยอยู่ตามป่าเขาเหมือนเต่าที่มีกระดองสีเหลือง ส่วน “ลาวด่าน” เป็นชื่อเรียกลาวครั้งที่อาศัยอยู่ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย และอำเภอด่านซ้าย จังหวัดสุพรรณบุรี และ “ลาวโนนปอแดง” เป็นชื่อเรียกลาวครั้งที่อาศัยอยู่ในอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ นอกจากนี้ยังมีการเรียกชื่อลาวครั้งตามเสียงคำลงท้ายของภาษาลาวครั้ง คือ “ลาวก๊ะละ หรือลาวล่อก้อ”

พระสยาม กาฬภักดี (2549, หน้า 4-5) ได้กล่าวถึงการอพยพเข้ามาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งไว้ว่าการเข้ามาของชาวลาวเนื่องจากสาเหตุทางการเมืองเป็นสำคัญ ซึ่งก่อให้เกิดการอพยพเคลื่อนย้ายผู้คนจากกลุ่มแม่น้ำโขงลงมาสู่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งในขณะนั้นได้มีการกวาดต้อนชาวลาวกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเป็นเชลยให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในดินแดนต่าง ๆ รอบเมืองหลวงของไทย ลาวครั้งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองภูครั้ง ซึ่งเป็นหัวเมืองลาวที่อยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง กองทัพไทยเคยยกไปตั้งมั่นชั่วคราวเมื่อครั้งทำสงครามกับเขมรและเวียดนาม เมื่อเสร็จศึกก็กวาดต้อนผู้คนชาวลาวเข้ามาไว้ยังเมืองต่าง ๆ รอบ ๆ กรุงเทพมหานคร จึงทำให้มีกลุ่มชาวลาวครั้งและกลุ่มชาวลาวอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงอพยพจากเมืองหลวงพระบางในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ต่อมาทางการของกรุงเทพมหานครได้มีนโยบายการควบคุมดูแลหัวเมืองลาวแบบเดิม โดยให้เมืองเวียงจันทน์ทำหน้าที่ควบคุมหัวเมืองลาวได้สวามิภักดิ์ต่อราชอาณาจักรไทยทำการรวบรวมส่วยและครัวลาวนำมาส่งยังกรุงเทพมหานคร ดังนั้นเจ้าเมืองเวียงจันทน์จึงได้ส่งครัวลาวเมืองภูครั้งลงมายังกรุงเทพมหานครในครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าฯ ให้ชนชาวลาวเมืองภูครั้งไปตั้งชุมชนอยู่ที่เมืองนครชัยศรี ปัจจุบันลาวครั้งตั้งถิ่นฐานอยู่ในหลายพื้นที่ เช่น ในเขตจังหวัดเลย พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และนครปฐม โดยลาวครั้งส่วนใหญ่ในท้องถิ่นดังกล่าวยังคงรักษาแบบแผนการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกันของตนไว้

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งนั้นได้เริ่มอพยพเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี จวบจนถึงสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ด้วยเหตุผลทางการเมืองและการสงคราม โดยแบ่งเป็น 2 สาย ได้แก่ ลาวครั้ง-เวียงจันทน์ และลาวครั้ง-หลวงพระบาง การอพยพโยกย้ายนั้นกระจัดกระจายไปตั้งถิ่นฐานยังภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือตอนล่าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ซึ่งแต่ละภาคนั้นจะมีชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันไปตามแต่ลักษณะการดำรงชีวิตหรือถิ่นฐานที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งตั้งรกรากอยู่ เช่น “ลาวครั้ง” “ลาวซี้ครั้ง” “ลาวภูซัง” “ลาวเวียง” “ไทขาว” “ลาวกา” “ลาวพุทธ” “ลาวด่าน” และ “ลาวเต่าเหลือง” เป็นต้น แม้ว่าจะมาตั้งถิ่นฐานใหม่ที่ประเทศไทย แต่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งก็ยังคงอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองไว้อย่างเหนียวแน่น และยังคงสืบทอดต่อมาจวบจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 1 การเก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ต.ห้วยด้วน จ.นครปฐม

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนเพื่อปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่กับสังคมใหม่ วัฒนธรรมใหม่ และวิทยาการสมัยใหม่ได้ แต่ก็ยังสามารถอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมเดิมของกลุ่มชนได้อย่าง แน่นแฟ้น เช่น การอนุรักษ์ภาษาลาวครั้ง โดยใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันกับกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง การสร้างพิพิธภัณฑ์ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นมาให้เยาวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือทาง ชุมชนในการอนุรักษ์และสืบสานต่อวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของกลุ่มชาติพันธุ์ให้คงอยู่ไม่เสื่อมสลายไป

ภาพที่ 2 พิพิธภัณฑ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ต.ห้วยด้วน จ.นครปฐม

3. ภาษาและพัฒนาการภาษาของลาวครั้งในประเทศไทย

ภาษาลาวครั้งจัดอยู่ในตระกูลภาษาไท หรือคำไต เป็นตระกูลภาษาใหญ่และมีผู้พูดแพร่หลายในภูมิภาคเอเชีย สาขา ตะวันตกเฉียงใต้ มีความคล้ายคลึงกับภาษาลาวในแถบภาคเหนือและภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศลาว ซึ่งกลุ่มลาวครั้ง ที่เข้ามาในประเทศไทยนั้น ได้แก่ ลาวครั้ง-หลวงพระบาง ภาษาลาวที่ใช้พูดในเมืองหลวงพระบางลงมาตามแม่น้ำโขงและที่ อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย ลาวครั้ง-เวียงจันทน์ ภาษาลาวที่ใช้พูดส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยและทางภาค กลาง ภาคใต้ของประเทศลาว ภาษาตระกูลไทเป็นภาษาตระกูลคำโดด ภาษาลาวครั้งจึงมีการเรียงคำในประโยคในรูปของ ประธาน กริยา กรรม (S V O) และมีลักษณะโครงสร้างพยางค์ที่คล้ายคลึงกับภาษาไทยมาตรฐาน คือ มีหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

1. หน่วยเสียงพยัญชนะ มีจำนวน 20 หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียง /p, t, k, ʔ, p^h, t^h, k^h, b, d, c, f, s, h, m, n, ŋ, l, w, j/ ได้แก่ (ก) (ข) (ค ฆ) (ง) (จ) (ช ส) (ด) (ต) (ท ฐ ฒ) (น) (บ) (ป) (พ ฝ) (ม) (ฟ) (ญ ย) (ว) (ล) (ห ฮ) (อ) หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายมี 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /p, t, k, ʔ, m, n, ŋ, w, j/ (-ก) (-ง) (-ป) (-ด) (-น) (-ม) (-ย) (-ว) และ (-อ) หน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำมักจะไม่ปรากฏในภาษาลาวครั้ง เช่น พรึก เรียก พิก ปลา เรียก ปา และ ช ใช้ ช เช่น ช้าง เป็น ช้าง เป็นต้น

2. หน่วยเสียงสระ แบ่งเป็น หน่วยเสียงสระเดี่ยว จำนวน 18 หน่วยเสียง ได้แก่ /i, i:, e, e:, ε, ε:, i:, i:, a, a:, a:, u, u:, o, o:, v, v:/ ได้แก่ (อิ) (อี) (เอะ) (เอ) (แอะ) (แอ) (อี) (เอี) (เออะ) (เออ) (อะ) (อา) (อุ) (อู) (โอะ) (โอ) (เอาะ) (ออ) และหน่วยเสียงสระประสม จำนวน 3 หน่วยเสียง ได้แก่ /ia, ia, ua/ ได้แก่ เอีย เอือ อัว แต่เดิมในภาษาลาวครั้งไม่มีเสียง สระเอือ เช่น เกลือ ออกเสียง เกีย เสือ ออกเสียง เสีย เป็นต้น

3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ จำนวน 5 หน่วยเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์ที่ 1 เสียงสูงขึ้นตก, วรรณยุกต์ที่ 2 เสียงกลางระดับ, วรรณยุกต์ที่ 3 เสียงกลางขึ้น, วรรณยุกต์ที่ 4 เสียงสูงระดับ และวรรณยุกต์ที่ 5 เสียงกลางสูงขึ้น มีความแตกต่างกันไปบ้าง ตามแต่ละท้องถิ่นที่ตั้งรกราก

จากหน่วยเสียงข้างต้นของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งนั้น สามารถสรุปได้ว่าลักษณะหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียง สระมีความคล้ายคลึงกับภาษาไทยมาตรฐาน แต่มีความแตกต่างกันของลักษณะหน่วยเสียงวรรณยุกต์จึงทำให้การออกเสียง สำเนียงภาษามีความแตกต่างกัน โดยภาษาลาวครั้งนั้นจะออกเสียงแบบภาษาลาวซึ่งเป็นเอกลักษณ์และลักษณะเด่นของกลุ่ม ชาติพันธุ์จนกลายมาเป็นภาษาถิ่นของชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย และจากรายละเอียดเรื่องความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

ครั้งที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมีการกระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย จึงส่งผลให้การออกเสียงของลาวครั้งในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันไปตามแต่อิทธิพลของภาษาที่ตั้งรกรากอยู่ กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งสามารถพูดสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาลาว โดยมากสื่อสารด้วยภาษาลาวครั้งในชีวิตประจำวันกับกลุ่มคนในชุมชนลาวครั้ง และใช้ภาษาไทยมาตรฐานสื่อสารกับคนไทยหรือคนที่ไม่ใช่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง การสื่อสารสามารถสื่อความระหว่างกันให้เกิดความเข้าใจได้ แม้สำเนียงภาษาจะแตกต่างกันแต่มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของความหมายและวงคำศัพท์ นอกจากบางคำศัพท์ที่มีความเฉพาะในกลุ่มชาติพันธุ์ หากมีการสื่อสารนอกกลุ่มอาจทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ การเรียนรู้แลกเปลี่ยนภาษาจะช่วยให้สามารถสื่อความได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันโดยส่วนใหญ่เป็นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน เนื่องจากภาษาเขียนของลาวครั้งแต่เดิมนั้นใช้ตัวอักษรไทยน้อย และอักษรธรรมอีสาน แต่เมื่อย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากยังประเทศไทยและเยาวชนรุ่นหลังเข้าเรียนในโรงเรียนของไทย จึงใช้ภาษาเขียนแบบไทยมาตรฐานมากกว่าการเรียนรู้ภาษาเขียนแบบเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ดังนั้นภาษาพูดยังคงมีการอนุรักษ์และสืบทอดอย่างเหนียวแน่นของคนในชุมชน แต่ภาษาเขียนปัจจุบันมักพบในสมุดโบราณหรือสมุดข่อยเพราะโดยส่วนมากใช้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาเขียน

ภาพที่ 3 อักษรไทยน้อย

ที่มา: ชมรมศิลปะอีสาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (http://www.isan.clubs.chula.ac.th/tn_board/)

ภาพที่ 4 อักษรธรรมอีสาน

ที่มา: ชมรมศิลปะอีสาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (http://www.isan.clubs.chula.ac.th/tn_board/)

จากภาพอักษรนั้นใช้ในภาษาเขียนของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งทั้งอักษรไทยน้อย และอักษรธรรมอีสาน เป็นอักษรที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งใช้ถ่ายทอดเรื่องราวในอดีตและใช้ในการเขียนติดต่อสื่อสารระหว่างกัน แต่เมื่ออพยพมาตั้งถิ่นฐานที่ประเทศไทยส่งผลให้ภาษาเขียนมีความเปลี่ยนแปลงไป โดยจำเป็นจะต้องศึกษาอักษรไทยเพื่อใช้ในการติดต่อราชการ และเขียนสื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ รวมไปถึงการศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาเขียนด้วยอักษรไทย จึงเกิดพัฒนาการของภาษาเขียนจากอักษรไทยน้อย อักษรธรรมอีสาน มาเป็นอักษรไทย เพื่อให้การสื่อสารกับทางราชการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

พัฒนาการของภาษาลาวครั้งในประเทศไทย ความหมายของคำว่าพัฒนาการในบทความวิชาการนี้ หมายถึงว่าการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น พัฒนาการของภาษาลาวครั้งจึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาลาวครั้งซึ่งเป็นภาษาถิ่นชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสังคมไทย เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวในการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งให้เข้ากับความเป็นอยู่ของสังคมใหญ่แห่งใหม่โดยยังคงความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นไม่ให้เกิดสลายไปในกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง ภาษาทุกภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวการดำรงอยู่ของมนุษย์ คือ การเกิด การแก่ การเจ็บ และการตาย ภาษาย่อมมีการเกิดใหม่เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารในชีวิตประจำวันของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกัน กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งที่ตั้งรกรากอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทยต้องมีการเรียนรู้ภาษาใหม่ที่ตนดำรงอยู่เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร เกิดการปนภาษาระหว่างภาษาแม่และการแทรกแซงทางภาษาใหม่

เมื่อนำภาษามาใช้จึงเกิดการสลับภาษาขึ้นให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ในการใช้ภาษา การใช้ภาษามาเป็นระยะเวลา ยาวนานจึงมีการปรับเปลี่ยนบางคำหรือปรับลักษณะการใช้งานของภาษาให้เหมาะสมกับผู้ใช้ ส่งผลให้บางคำอาจถูกเลิกใช้ หรือปรับเปลี่ยนให้ง่ายต่อการนำไปใช้มากยิ่งขึ้น ธรรมชาติในการใช้ภาษาของมนุษย์คือการเลือกใช้คำหรือเลือกออกเสียงที่ง่าย และสะดวกจึงอาจทำให้คำบางคำที่ออกเสียงยากถูกปรับให้ง่ายขึ้น หากเสียงนั้นไม่กระทบต่อการสื่อความหมายเสียใหม่อาจ เข้ามาใช้แทนที่เสียงเดิมได้ แม้เสียงเดิมยังคงอยู่แต่การนำไปใช้งานอาจลดลง และหากว่าสิ่งที่เปลี่ยนแปลงนั้นเป็นสิ่งที่สังคม ใหญ่ใช้สลับต่อกันมาในวงกว้าง บางคำ หรือภาษาบางภาษาอาจหลงเหลือแค่เพียงบันทึกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โบราณ สมุดข่อย เป็นต้น จะได้รับการนำมาใช้เมื่อมีวัตถุประสงค์เฉพาะในแต่ละครั้งเท่านั้น และการเรียนรู้ภาษาใหม่อาจเข้ามาแทนที่เพื่อให้ เหมาะสมกับการนำไปใช้ให้มากที่สุด

การเปลี่ยนแปลงด้านภาษาลาวครั้งเป็นการบอกความมีชีวิตของภาษา เมื่อมีการใช้ภาษาสลับต่อกันมาเป็นระยะเวลา ยาวนาน ภาษาจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามการดำรงอยู่ของกลุ่มชนในชุมชน การเปลี่ยนแปลงด้านภาษาพูดเป็นไปได้ง่าย กว่าภาษาเขียน เนื่องจากสามารถนำไปใช้ได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วกว่าภาษาเขียน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจาก สาเหตุภายใน และสาเหตุภายนอก ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงจากสาเหตุภายใน เป็นการเปลี่ยนแปลงจากธรรมชาติของภาษา จากความสะดวกของผู้ใช้ภาษา เอง หรือจากค่านิยมในการใช้ภาษา มีการเปลี่ยนแปลงไปตามโครงสร้าง หน่วยคำ หน่วยเสียงของภาษานั้น ๆ การ เปลี่ยนแปลงลักษณะนี้โดยส่วนใหญ่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเสียง คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงวรรณยุกต์ กลุ่มชาติพันธุ์ลาว ครั้งได้กระจัดกระจายอยู่ตามถิ่นฐานต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น จะได้รับอิทธิพลการแทรกแซงภาษาถิ่นอีสาน อาจทำให้มีการออกเสียงบางคำที่สูงกว่าภาษาถิ่นไทยกลาง นอกจากนี้การ พูดเร็วของเจ้าของภาษาก็จะส่งผลต่อการออกเสียงวรรณยุกต์เพี้ยนได้เช่นกัน

การเปลี่ยนแปลงจากสาเหตุภายในทางด้านคำศัพท์ กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งใช้ภาษาลาวครั้งกับกลุ่มชนในชุมชนตนเอง และใช้ภาษาไทยมาตรฐานกับคนไทย ในแต่ละพื้นที่อาจได้รับอิทธิพลการแทรกแซงของภาษาถิ่นทำให้คำศัพท์เดียวกันในแต่ละ พื้นที่มีการใช้ที่แตกต่างกันไปบ้าง เช่น คำว่า เกล้า บางพื้นที่ใช้ /kaw⁴/ บางพื้นที่ใช้ /muan³/ คำว่า แก้วน้ำ บางพื้นที่ใช้ /kɛ:w⁵/ บางพื้นที่ใช้ /cɔ:k⁴ kɛ:w⁵/ เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงจากสาเหตุภายนอก เกิดจากการเรียนรู้ภาษาอื่นเพื่อนำไปใช้ในการติดต่อสื่อสาร เช่น กลุ่ม เยาวชนเรียนรู้ภาษาไทยมาตรฐานในโรงเรียนเพื่อเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เป็นต้น การแทรกแซงของ ภาษาอื่นส่งผลต่อภาษาเขียน โดยใช้อักษรไทยในการเขียนมากกว่าหรือแทนที่การใช้อักษรไทยน้อยและอักษรธรรมอีสาน ส่วน ภาษาพูดนั้นสามารถใช้ได้ทั้งที่เป็นภาษาลาวครั้ง และภาษาไทยมาตรฐาน

การเปลี่ยนแปลงทั้งสาเหตุจากภายในและสาเหตุจากภายนอกนั้นส่งผลต่อการใช้ภาษาลาวครั้งให้มีคลังคำศัพท์ที่เพิ่ม มากขึ้น และมีการใช้ภาษาได้ทั้ง 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาลาวครั้ง และภาษาไทยมาตรฐาน ตามบริบทและสถานการณ์การใช้ ภาษาในขณะนั้น อาจเกิดการแทรกแซงของภาษาถิ่นและการปนภาษาขณะสลับภาษาบ้างแต่ก็ยังสามารถสื่อสารให้เกิดความ เข้าใจร่วมกันได้ทั้งการสื่อสารระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งกับกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง และการสื่อสารระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ครั้งกับคนไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม้ว่ากลุ่มชนมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในการสื่อสารกับสังคมอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มชาติ พันธุ์ตนเองก็ตาม แต่ก็ยังคงอนุรักษ์และสืบทอดภาษาถิ่นลาวครั้งให้ดำรงอยู่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของกลุ่มชนได้

4. บทสรุป

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยด้วยเหตุผลทางด้านการเมืองและการสงคราม และ กระจัดกระจายการตั้งถิ่นฐานรวมตัวเป็นกลุ่มชนในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ทั้งในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียง และ ภาคกลาง ซึ่งในปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งตั้งถิ่นฐานบริเวณภาคกลางเป็นจำนวนมาก เช่น จังหวัดนครปฐม จังหวัด สุพรรณบุรี จังหวัดอุทัยธานี เป็นต้น สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งก็คือ ภาษาลาวครั้ง โดยจะเน้น เรื่องของภาษาพูดซึ่งเป็นสื่อกลางการสื่อสารในชีวิตประจำวัน กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งใช้ภาษาลาวครั้งสำหรับสื่อสารกับกลุ่ม ชนในชุมชนลาวครั้ง ญาติพี่น้อง และใช้ภาษาไทยมาตรฐานสำหรับการสื่อสารกับคนไทย สะท้อนให้เห็นการปรับตัวเพื่อการ ดำรงอยู่ในสังคมแต่ยังคงอนุรักษ์และสืบทอดเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ไว้ได้อย่างเหนียวแน่น

จากการเปรียบเทียบให้เห็นพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ของภาษาลาวครั้งนั้นสะท้อนให้เห็นว่ามีความคล้ายคลึง กับโครงสร้างของภาษาไทยในส่วนของพยัญชนะ และสระ แต่สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์และทำให้เกิดความแตกต่างกับภาษาไทย

ก็คือเรื่องของวรรณยุกต์ ซึ่งทำให้การออกเสียงสำเนียงภาษามีความแตกต่างกัน ภาษาไทยออกเป็นสำเนียงของภาษาไทย ส่วนลาวครั้งออกเสียงเป็นสำเนียงภาษาลาว แม้จะออกเสียงเป็นสำเนียงลาวแต่การอพยพมาตั้งรกรากยังประเทศไทยตามภูมิภาคต่าง ๆ ก็ส่งผลต่อสำเนียงภาษาของลาวครั้งโดยเกิดการผสมกับสำเนียงท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ทำให้ภาษาลาวครั้งในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทยออกเสียงสำเนียงแตกต่างกันไปได้ จึงสรุปได้ว่าภาษามีการเปลี่ยนแปลงตรงเท่าการดำรงอยู่ของมนุษย์ เนื่องจากภาษามีลักษณะคล้ายสิ่งมีชีวิต การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของการใช้ภาษา ภาษาลาวครั้งเองก็เช่นกันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งสาเหตุจากภายในและสาเหตุจากภายนอก การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ในภาษาพูดซึ่งเป็นภาษาที่แท้จริงของมนุษย์มักเปลี่ยนไปตามลักษณะการใช้งาน เช่น การพูดเร็ว สำเนียงท้องถิ่น การแทรกแซงเสียง เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาหากคนในสังคมสามารถรับรู้และเข้าใจร่วมกันได้ ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงภายนอกนั้นเกิดจากการรับหรือยืมภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของตนเอง เช่น การใช้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาเขียน เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงภายนอกนี้ส่งผลกระทบต่อการใช้ตัวอักษร โดยตัวอักษรไทยน้อย และตัวอักษรธรรมอีสานแต่เดิมจะไม่ได้ได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ปรับเปลี่ยนมาใช้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาเขียนในชีวิตประจำวันแทน เนื่องจากว่าเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อที่เกี่ยวข้องกับราชการนั่นเอง

5. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณเจ้าของหนังสือ และตำราทุกเล่มที่ผู้เขียนบทความใช้เป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการเขียนบทความวิชาการฉบับนี้ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิชฌาย์ จินดาวัฒน์ภูมิ และผู้ช่วยศาสตราจารย์แพรวภัทร ยอดแก้ว สำหรับคำแนะนำและการให้รายละเอียดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง รวมไปถึงขอขอบคุณข้อมูลจากกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ต.หัวยัดวัน อ.ดอนตูม จ.นครปฐม

เอกสารอ้างอิง (References)

ชมรมศิลปวัฒนธรรมอีสาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2562). **อักษรไทยน้อย**. ค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2563 จาก

http://www.isan.clubs.chula.ac.th/tn_board/

_____ . (2562). **อักษรธรรมอีสาน**. ค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2563 จาก

http://www.isan.clubs.chula.ac.th/tn_board/

พระสยาม กาฬภักดี (อหีสโก). (2549). **ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวลาวครั้งบ้านบ่อกรูและบ้านทุ่งถิ่นตำบลบ่อกรู อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

ศิวพร อาชนานารี. (2543). **การศึกษาแบบเสียงในภาษาลาวหลวงพระบาง: ศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาลาวครั้งกลุ่มแม่น้ำท่าจีนและภาษาลาวด่านซ้าย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมทรง บุรุษพัฒน์. (2554). **การใช้ภาษาและทัศนคติต่อภาษาและการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย**. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์พัฒนา. (2560). **ชาติพันธุ์ “ไทครั้ง” ภูมิภาคเหนือตอนล่าง: อัตลักษณ์และความหลากหลาย**. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (10) 2, 107-127.